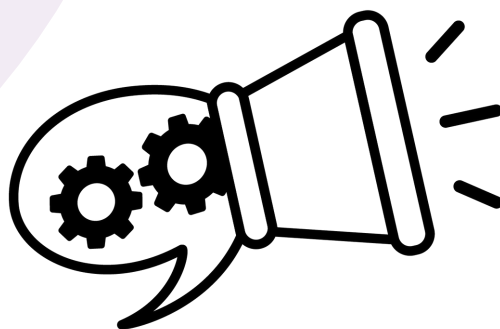

OLIKA MEN LIKA

Flerspråkigt deltagarstöd

SLUTRAPPORT

Innehållsförteckning

Introduktion	3
Begreppslista	4
Våra mål	5
Kartläggning	6
Behov	6
Exempel på brister	7
Linnéuniversitetets forskningsrapport	8
Olika men likas metod	10
Mötesplats och simultantolkning	10
Att göra inför en simultantolkning:	11
Tolkar: från verktyg till samarbetspartner och målgrupp	13
Kombinera flerspråkighet, tillgänglighet och språkrättvisa	14
Att synas utåt - hemsida och kommunikation	14
Det individuella mötet	16
Uppsökande verksamhet.....	19
Vilka har varit projektets deltagare?	20
Avslutande ord	22
Litteraturförteckning	24
Vidare läsning	24
Goda exempel	25

Introduktion

Tahrir jobbar för ett samhälle baserat på språkrättvisa. Föreningen utgår från att alla människor har rätt att uttrycka sig och göra sig förstådda, oavsett vilka språk man behärskar. Tahrir påbörjade ett samarbete med juristen och funktionsrättsaktivisten Chavia Ali. Utifrån Alis expertis gällande mänskliga rättigheter och de erfarenheter människor delat med henne gällande problem kring språkrättvisa kom projektet Olika men lika att födas. Eftersom myndigheter och funktionsrättsorganisationer främst vänder sig till svensktalande, är det många personer med funktionsvariation som sällan får sina rättigheter och möjligheter tillgodosedda. Utifrån Alis analys, Tahrirs unika möjlighet att göra något åt problemet, och föreningens goda samarbete med ABF Malmö och ABF Skåne, föddes projektet som kom att heta Olika men lika, finansierat av Allmänna arvsfonden 2022–2025. Det var ett projekt som strävade efter att bryta språkbarriärer och att stärka autonomin och känslan av egenmakt för våra deltagare.

Hur skulle en språkrättvis värld se ut? Det skulle vara en värld där flera språk skulle kunna existera, verkande på alla nivåer i samhället: från köksbordet till grannmötet, från konstmuseet till kommunfullmäktige eller till och med den lagstiftande församlingen. En värld där en mängd olika språk skulle kunna samexistera. En värld där sociala strukturer inte skulle baseras på ett språks dominans över alla andra. En värld där tolkning och översättning skulle uppskattas och värderas som grundläggande verktyg för att öppna upp kommunikation

How to Build Language Justice? [Antena.](#)

Vi vill tacka alla våra deltagare och tolkar som har gjort de här tre åren till det de har varit, utmanande och underbara. Vi har fått lära oss extremt mycket och vi är så tacksamma för förtroendet vi fått. Utan er, inget projekt.

För ett språkrättvist och tillgängligt samhälle!

Begreppslista

Viktig definition 1: I projektet använder vi begreppet ”inte bekväma med det svenska språket” till skillnad från ”inte svenska som modersmål” eller liknande definitioner. Vi välkomnar dem som inte har svenska som modersmål, men också de som kan svenska, om de hellre vill använda ett annat språk för att bäst uttrycka sina bekymmer och behov. Det är viktigt för oss att deltagarna kan välja det språk de känner sig mest bekväma med när de träffar oss och andra. Och med detta menar vi vilket talat eller icke-talat språk som helst.

Viktig definition 2: När vi pratar om ”**flerspråkigt perspektiv**” eller ”**flerspråkigt stöd**” menar vi alla åtgärder och initiativ som en organisation tar för att språkligt tillgängliggöra sin verksamhet. Det kan handla om att anlita tolk men också att översätta information, rekrytera flerspråkiga frivilliga, anställa flerspråkig personal eller förklara utifrån neutrala exempel eller icke-svenska referenser.

Viktig definition 3: När vi i projektet pratar om ”**tillgänglighet**” menar vi alla åtgärder och initiativ som en organisation tar för att alla, oavsett funktionsnedsättning, ska kunna delta i verksamhet.

Viktig definition 4: När vi pratar om ”**deltagare**” menar vi projektets målgrupp, alltså personer med någon funktionsnedsättning (eller anhörig) som ej känner sig bekväma med det svenska talade språket.

Andra begrepp:

Simultantolkning: Tolkningen utförs samtidigt som talaren talar. Det krävs ofta trådlös utrustning som projektet ordnar med.

Språkbarriärer: Hinder som finns eller sätts upp så att personer som inte delar språk inte kan kommunicera med varandra.

Språktolk: Tolk i talade språk, till skillnad från till exempel teckenspråkstolk. När tolk och tolkning nämns i texten menas genomgående språktolk och språktolkning.

Språkrättvisa: Det handlar om rätten att lyssna, uttrycka sig och bli förstodd på det språk en är mest bekväm med (Tahrir).

Tolk användaren: Den som beställt tolken och leder samtalet. Det kan handla om projektets personal eller tjänstepersoner.

Våra mål

Språk är intuitivt, personligt och kraftfullt; det är knutet till vår mark, våra kroppar, våra relationer och vår kunskap. Varje gång vi talar eller tecknar med våra specifika accenter och dialekter, vår syntax och rytm, våra kadenser och böjningar, identifierar vi oss själva och bär med oss vår sociala historia och personliga erfarenhet. När vi möts för samtal är det viktigt att vi kan uttrycka oss på det språk som bäst förmedlar djupet och nyanserna i våra förhoppningar och idéer, våra frustrationer och frågor. Och det är viktigt att vi känner oss respekterade som talare, inte bara i vad vi har att säga utan i hur vi säger det.

How to Build Language Justice?, Antena.

Olika men lika har haft tre mål för att underlätta för personer med funktionsnedsättningar som inte känner sig bekväma med det svenska språket, så att de ska kunna ha tillgång till och tillvarata sina rättigheter:

- Skapa ett flerspråkigt deltagarstödcenter.
- Skapa en flerspråkig infrastruktur.
- Skapa broar och band deltagare emellan.

Kartläggning

Under projektet har vi haft möten med mer än 90 aktörer som vår målgrupp potentiellt hade kunnat få stöd av. Vi valde ut 70 av dessa och skapade en kartläggning. De är samtliga verksamheter som vill verka för alla i samhället, det vill säga även för våra deltagare, om det så är myndigheter dit personer med funktionsnedsättningar ska kunna få stöd eller migrant- eller funktionsrättsorganisationer som vill ge vägledning.

De vi har träffat är: sju akademiska institutioner, fem migrantorganisationer, 15 funktionsrätts- och brukarstödsorganisationer, 15 offentliga aktörer, 22 socialarbetarorganisationer, fyra privata företag och två trossamfund. De flesta finns i Skåne. Sammanfattningsvis kan man säga att det finns en generell brist på flerspråkiga strategier inom alla dessa kategorier. Migrantorganisationer träffar oftare våra deltagare än funktionsrätt- och brukarstödsorganisationer, trots deras bristande kunskap inom funktionsrättsområdet. Det är ett problem att funktions- och brukarstödsorganisationer missar våra deltagare då det gör att deltagarna inte får en tydlig plats att få stöd på. Av de 15 avdelningar vi träffat inom myndigheter, som riktar sig till människor med funktionsnedsättningar, har endast sex träffat flerspråkiga individer vilket betyder att vår målgrupp missas till stor del.

Vi läste många rapporter som berörde användning av tolk och hur det har jobbat i Sverige med personer som har funktionsnedsättningar och som inte tillhör majoritetssamhället. Av dessa finns det tre rapporter som har satt grundstenen för starten av projektet:

- “Inga om men eller varför. Att främja säker och jämlik kognitiv utredning genom tolk”. Region Skåne Migrationsskolan Rapport 2019:2.
- “Språktolkning inom Hälsö och sjukvård, en fråga om mänskliga rättigheter”. Region Skåne, 2019.
- “Tolkade möten. Tolkningens betydelse för rättssäkerhet och integration”. Ingrid Fioretos, Kristina Gustafsson och Eva Norström, 2020.

För mer information om vår kartläggning, kontakta projektledare Mónica Gallego monica@tahrir.se.

Behov

Utifrån kartläggningen och från erfarenheter av våra deltagare fick vi fram 6 tydliga behov som vi arbetat efter och som vi ser att samhället brister i och behöver arbeta för.

- Behov 1: (huvudmålet) förbättra bemötandet av projektets målgrupp.
- Behov 2: jobba flerspråkigt med personer som har någon funktionsnedsättning. Stötta aktörer i att utveckla sitt flerspråkiga arbete.
- Behov 3: öka förståelse för tolkyrket och stärka tolkens roll.
- Behov 4: skapa bryggor som ett sätt att främja solidaritet.
- Behov 5: främja kunskaps- och erfarenhetsutbyte.
- Behov 6: skapa ett deltagardrivet projekt.

Exempel på brister

Jag kom till det viktiga mötet hos Arbetsförmedlingen och ingen tolk var bokad. De sa att jag hade ansvaret att säga att jag behövde tolk. Men jag har varit aktuell där länge och de vet mitt behov av tolk. Det slutade med att vi ringde min man som fick agera tolk.

Deltagare Olika men lika

Genomgående i alla ärenden har vi kunnat uppmärksamma ett mönster av att kommunikationen mellan deltagarna och offentliga aktörer, såsom vården, socialtjänst, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket fungerar bristfälligt. Deltagarna i projektet har inte det svenska språket som sitt bekvämaste språk och därför har de rätt att använda sig av tolk för att göra sig förstådda. Detta i linje med projektets språkrättvisepprinciper och 13§ Förvaltningslagen (2017:900). Bristerna beror framför allt på att tolkanvändaren, den som bokar tolk, inte inser att det är den som är ansvarig för all kommunikation i rummet. Här är exempel på det vi har sett att tolkanvändare missar:

- Säkerställa att tolk och deltagare talar samma dialekt.
- Ställa kontrollfrågor för att se om deltagaren förstår.
- Anta förkunskaper hos deltagaren, både om existerande insatser och terminologi.
- Tid tas inte i beaktning, att tolka gör att mötet tar dubbelt så lång tid men man bokar som om det inte skulle tolkas.

- Avbryter tolken innan den hunnit tolka färdigt.
- Låter inte tolken presentera sig ordentligt.

Detta leder till allvarliga konsekvenser för deltagarna, t.ex. indraget ekonomiskt bistånd då deltagaren inte förstår nästa steg av sin planering.

När deltagaren varit på möte hos handläggaren har han fått frågan “vilken typ av insats behöver du stöd med?” istället för att gå igenom och förklara de insatser som erbjuds så deltagaren kan få en uppfattning av vad han har rätt till.

Olika men likas medarbetare

Det vi kan se från att ha följt med våra deltagare på besök hos diverse aktörer är att det finns många lokaler som är tillgänglighetsanpassade men också många andra lokaler som fortfarande inte är anpassade, exempel på saker vi ser:

- Trånga dörrringångar.
- Höga trösklar för att ta sig in.
- Inga automatiska dörröppningar.
- Ingen avsedd plats för färdtjänstparkering.

Det finns nästan inga platser där det är språkanpassat, det undantag vi har sett är hos någon enstaka vårdcentral.

Linnéuniversitetets forskningsrapport

Under höstterminen 2024 och vårterminen 2025 har forskarna Kristina Gustafsson, Linnéa Åberg och Zoe Nikoalaidou (Linnéuniversitet) genom deras projekt REjustice skrivit en rapport om Olika men lika vid namn ”Språklig rättvisa och stöd till flerspråkiga personer med migrationserfarenheter och funktionsnedsättningar” (2025). De intervjuade några av projektets deltagare, tolkar och medarbetare. Här är några utdrag från deras rapport.

Den fullständiga rapporten hittar ni på:

<https://www.olikamenlika.se/fordjupning>

- Alla deltagare som intervjuades beskriver att de i och med Olika men lika har fått information om stöd och insatser som de har rätt till, men som de inte tidigare kände till och som kan förbättra deras livsvillkor.
- En utmaning är att många myndigheter och välfärdsinstitutioner framför allt kommunicerar skriftligt och på svenska. Det kan handla om kallelser till möten, tider som har bokats eller om beslut som fattats. Beroende på vad det handlar om behöver mottagaren (deltagaren) ofta bekräfta, lämna ett svar, komplettera och skicka in ifyllda blanketter med ytterligare information.
- Alla tre tolkar berättar att de har sett och upplevt olika former av diskriminering i offentlig verksamhet. Det kan vara att brukare bemöts nonchalant, att de inte får den hjälp de behöver och att det finns en utbredd negativ inställning till att hjälpa till.
- Tolkarna upplever att de är en viktig nyckel i projektet eftersom de har hand om kommunikationen. Tolkningen blir därmed inte ett nödvändigt ont eller resurskrävande hinder utan erkänns som en helt avgörande resurs. Utan språket går det inte att komma vidare.

Inom migrationsfältet individualiseras oftast integration i den så kallade minoritetsmodellen (Pripp 2003) och det blir den enskilde personen som utpekas som orsak till sina problem. Att inte behärska svenska beskrivs exempelvis som en brist hos den enskilde personen snarare än en konsekvens av en dominerande enspråkighetsnorm. Personen kan integreras genom att lära sig svenska. Utgångspunkten som provas i Olika men lika, går således i linje med teorier inom funktionshinderområdet men här också kopplat till språk, om att det är en enspråkig miljö som skapar hinder för de som inte behärskar/som inte är bekväma med majoritetsspråket. Därav behöver miljön utvecklas så den blir flerspråkig för att möta alla personer med funktionsnedsättning.

Gustafsson, K., Åberg, L. & Nikoalaidou, Z. (2025) s.6

Olika men likas metod

Vi i Olika men lika har utvecklat en metod som kombinerar Tahrirs språkrättvisa med tillgänglighet. Metoden bygger på tydliga rutiner för bemötande och förhållningssätt, utformade för att säkerställa att våra deltagare får information, stöd och kommunikation på sina egna villkor. Vi har även tagit fram riktlinjer för samarbete med tolkar, där vi tydliggör vilka förkunskaper som krävs för att tolkar ska kunna arbeta med deltagarna på ett rättssäkert och inkluderande sätt. Metoden är ett unikt arbetssätt som ger deltagarna en känsla av trygghet och att bli hörda och förstådda.

Metoden främjar helhetsperspektivet: att se människan framför sig. Detta bidrar till minskad isolering och bättre tillgång till rättigheter, stöd och insatser. Det minskar risken att dessa personer faller mellan stolarna, hamnar i utanförskap eller inte får det stöd de har rätt till. I förlängningen innebär det en tydlig förbättrad livssituation – med ökad självständighet, trygghet och möjlighet att påverka sin vardag.

Vi vill att metoden ska bli en självklar del i arbetet hos de som möter och jobbar med personer med någon funktionsnedsättning som ej känner sig bekväma med det svenska språket. På så sätt kan flera få likvärdigt bemötande och tillgång till samhällets stöd – oavsett språklig bakgrund eller funktionsnedsättning.

Mötesplats och simultantolkning

Mötesplatsen betyder dock mer än så. Där dukas det upp med drycker, frukt, bröd, pålägg, kakor och annat. För den som kommer dit finns det möjlighet att sitta ned, ta del av maten och samtal med andra deltagare.

Även det kan göras på det språk som deltagarna känner sig mest bekväma med då det finns tolkar på plats. Mötesplatsen har således en social funktion så som den är tänkt, men för deltagarna, när de berättar om den framstår den som en existentiell viktig plats. Där kan man lätta sitt hjärta och även lyssna på och tala med andra i liknande situationer.

Gustafsson, K., Åberg, L. & Nikoalaidou, Z. (2025) s.13

Som en del av den flerspråkiga infrastrukturen startade projektet en mötesplats - ett stopp på vägen mot det flerspråkiga deltagarstödcentret som vi ser som en permanent plats där språktillgänglighet och tillgänglighet är permanent. Mötesplatsen hölls varje

vecka, alltid fika, sällskap och rådgivning. En viktig del av mötesplatsen har varit att deltagare ska kunna utbyta erfarenheter med varandra, trots olika språk.

Mycket av kontakten med annat civilsamhälle har underlättats av att vi hållit till på föreningscentret Nobel 21, Malmö. Det har gjort att vi kunnat slussa vidare till annan verksamhet om det har funnits behov av det.

Bildbeskrivning 1: Två bord, med stolar runt omkring, med porslin, bröd, bullar, pålägg, paj, te och kaffe på.

Ibland har det arrangerats viktiga och/eller roliga aktiviteter så som besök av ambassadörerna från funktionsstödsförvaltningen, besök hos FIFH (Malmö parasportcenter) och Kollaborativet – sinnlig scenkonst. I den mån det gått har vi simultantolkat aktiviteterna. Att simultantolka betyder att ett möte ska hållas på olika språk precis som om det hade varit på ett språk. Alla deltagare har möjlighet att delta på lika villkor och mötet tar inte mycket längre tid än ett enspråkigt möte.

Att göra inför en simultantolkning:

Om vi bestämde oss för att simultantolka någon aktivitet funkade simultantolkningen på följande vis:

- Vi anlidade tolkar som har fullföljt vår utbildning, i första hand.
- Vi bokade alltid ett möte där vi förklarade uppdraget och introducerade tolkarna för varandra.
- Om vi har behövt anlita andra tolkar har vi träffat dem först för en intervju och därefter expressutbildat dem inom simultantolkning om de har behövt det.

- Inför en simultantolkning har vi behövt kartlägga lokalen genom att ställa oss följande frågor: Var sitter tolkarna? Hur är ljudupptagningen i rummet? Hur många deltagare förväntas komma? Vilka behov har deltagarna?
- AI-genererat innehåll kan vara felaktigt. Personen som skulle hålla i presentationen har skickat underlag som vi har skickat vidare till tolkarna. Det har varit väldigt viktigt att vi senast en vecka före aktiviteten har kunnat skicka detta till tolkarna så de har kunnat förbereda sig på ord och begrepp.
- Trådlös utrustning för simultantolkning har förberetts.
- På presentationsdagen har tolkarna varit bokade minst en halvtimme före aktiviteten börjar. Detta för att tolkarna skulle ha möjlighet att ge feedback om rummet och ljud, samt testa tolkning.
- Någon på plats som ansvarar för att utrustningen funkar och t.ex. kan ge tecken till föreläsaren om det går för snabbt.

Det forum som Olika men lika utgör i samtal om språkrättvisa är ovärderligt. Att samtala med andra människor som arbetar på olika sätt än jag själv (jag själv jobbar med enbart syn- och hörselskadade med teckenspråkstolkning, ledsagning, utbildning i punktskrift, etc.) är enormt inspirerande och den kompetens som finns i nätverket är mycket hög. Frågorna är breda, men varje träff jag varit på, oavsett om jag själv medverkat för att "lära ut" något eller inte, har givit mig nya infallsvinklar och perspektiv. Olika men lika ger mig verktyg att motverka diskriminering och arbeta med inkludering och språkrättvisa, i praktiken.

Föreläsare på Olika men likas arrangemang

I försöket att skapa vårt flerspråkiga deltagarcenter upptäckte vi att det var väldigt skalt på exempel som hade försökt kombinera flerspråkighet med funktionsnedsättningar. Detta har gjort att vi har behövt testa oss fram längs projektets väg för att hitta metoder som fungerar.

Vi vill därför i kommande kapitel dela med oss av några av de steg vi tagit för att skapa det flerspråkiga deltagarstödcetret, så andra inte ska behöva börja om från början.

Tolkar: från verktyg till samarbetspartner och målgrupp

Det första steget i att bygga upp en flerspråkig infrastruktur var att arrangera en kostnadsfri tolkutbildning inom funktionsrättsfrågor och simultantolkning. Vi ville i projektet höja tolkarnas status då de oftast arbetar under prekära förhållanden. I Olika men lika har tolkarnas perspektiv varit essentiellt, deras åsikter och feedback har varit avgörande för att lyckas skapa inkluderande flerspråkiga aktiviteter.

Kursen har varit en vidareutbildning på 50 utbildningstimmar som ägt rum under två helger. Mellan dessa helger bedrev tolkarna självstudier under 15 timmar. Kursen har hållits två gånger med sammanlagt 25 tolkar som tolkat tio olika språk.

Under kursen fick tolkarna:

- Lära sig simultantolka med trådlös utrustning.
- Reflektera kring tolkens roll och etiska val.
- Få redskap att utveckla språk och andra verktyg för mer inkluderande språkbruk i sin tolkning, med fokus på att tolka i funktionsnedsättningssammanhang.
- Lära sig grunderna i språkrättvisa.
- Diskutera hur tolkar kan organisera sig för bättre villkor, skapa nätverk för ömsesidigt lärande, och hur tolkar kan bidra till att skapa inkluderande flerspråkiga platser.

Bildbeskrivning: Två bord med Olika men likas flygblad på olika språk, böcker om flerspråkighet och trådlös utrustning för simultantolkning.

Kursen var underbar och lärorik. Jag lärde mig mycket av er. Upplägget var smidigt och inget krångel. Ni öppnade mina ögon på ett helt nytt sätt på en värld som kändes bortglömd. Ni behövs verkligen. Tack vare kursen så har jag börjat våga ta simultantolknings uppdrag. Kursen har gjort en stor skillnad för mig på många aspekter både personligen och yrkesmässigt. Stort tack!!

Deltagare i tolkutbildningen 2024.

Kombinera flerspråkighet, tillgänglighet och språkrättvisa

Vår mötesplats har hållits öppet under 120 veckor. Vi har haft 101 individuella och fysiska möten med deltagare och vi har följt med till 47 besök till andra aktörer som vården, skolan, habiliteringen, arbetsförmedlingen eller kommunen. Deltagarna har besökt oss med komplexa frågor som krävde planering, undersökning och flera samtal. Vi har stöttat dem hela vägen tills ärendena avslutades. Målet i projektet har aldrig varit att stötta så många personer som möjligt utan att erbjuda kvalitativt stöd.

Att synas utåt - hemsida och kommunikation

Vår hemsida har funnits på språken, arabiska, dari, svenska, somali och engelska. För att översätta hemsidan har översättare anlåtats från en tolkförmedling och översättningen har sedan korrekturlästs av tolkar i vårt nätverk. Denna process har blivit väldigt viktig då det har visat sig att tolkförmedlingarnas översättare ibland använder sig av gamla definitioner inom funktionsrättsfrågor och även nedvärderande ord. Samma rutiner har tillämpats på sociala medier såsom Instagram och Facebook. Utöver språktillgänglighet har vi också arbetat för att allt ska vara så tillgängligt som möjligt med hänsyn till olika funktionsnedsättningar.

Deltagare och andra har kunnat nå oss på vilket språk de än vill, ansvaret att ringa tolk eller skicka meddelanden på översättning har alltid legat på projektmedarbetarna – inte på de som kontakter oss. Utöver detta har vi från start haft flygblad om projektet och deltagarstödet på olika språk för att signalera att vi kan ta emot på alla språk.

Bildbeskrivning: två likadana bilder på våra flygblad där den till vänster är på somaliska och den till höger på svenska. I den finns information om kontaktuppgifter.

Ni kan hitta mer information om hur vi har jobbat med vår hemsida och sociala medier i Linnéuniversitets forskningsrapport om projektet, Språklig rättvisa och stöd till flerspråkiga personer med migrationserfarenheter och funktionsnedsättningar, som släpptes i maj 2025.

Olika men lika - Flerspråkigt deltagarstöd
13 december 2024 · 🌐

Den 19/6 fick vi besök av Mimmi Darbo från Hjärnkraft som har startat projektet Hjärnträff som finansieras av Allmänna Arvsfonden. Syftet med projektet är att skapa forum för unga vuxna, i åldern 18-35 år, med förvärvat hjärnskada, för att mötas i studiecirckelform.

Syntolkning: en grupp människor som sitter runt ett bord och samtalar med varandra.

في 19 يونيو/حزيران، زارتنا ميمي داربو من Hjärnkraft، التي بدأت مشروع Hjärnträff الذي يموله صندوق الأثر السويدي العام (Allmänna Arvsfonden). الهدف من المشروع هو إنشاء منتدى للشباب البالغين الذين تتراوح أعمارهم بين 18 و35 عامًا ممن يعانون من إصابات الدماغ المكتسبة للالتقاء في شكل حلقة دراسية.

الوصف الصوتي: مجموعة من الأشخاص يجلسون حول طاولة ويتحدثون مع بعضهم البعض.

19-ka Juun waxaa booqasho noogu timid Mimmi Darbo oo ka socotay ururka Hjärnkraft, oo ah mid bilaabay mashruuca Hjärnträff, kaas oo ay maalgelisay Allmänna Arvsfonden. Ujeeddada mashruuca waa in la abuurto madallo loogu talagalay dhalinyarada waaweyn ee da'doodu u dhaxayso 18-35 sano, kuwaas oo qaba dhaawac maskaxeed, si ay ugu kulmaan qaab wadatashi kooxeed.

Turjubaanidda aragga: koox dad ah oo wada fadhiya hal miis kuwaas oo wada hadlaya.

تعبير بصري: ميز با یکی از پروشورهای ما و در پس زمینه یک تخته سرخ با لوگوی ABF روی آن. بتاريخ 19/6 بازدید از Mimmi Darbo از Hjärnkraft داشتیم، که پروژه Hjärnträff را که توسط Allmänna Arvsfonden تأمین مالی میشود، آغاز کرده است. هدف از این پروژه ایجاد یک انجمن برای جوانان بزرگسال که عمریشان بین 18-35 سال بوده باشد و آسیب مغزی اکتسابی داشته باشند، در حلقه مطالعه با هم ملاقات کنند.

تفسیر بصري: گروهی از افرادی که دور یک میز نشسته اند و با یکدیگر گفتگو میکنند.

Visa översättning

Bildbeskrivning: En skärmbild på ett inlägg på Olika men likas Facebook sida som visar en bild där flera personer pratar på mötesplatsen. Inlägget är på svenska, arabiska, somaliska och dari.

Hur vi arbetade utifrån vår flerspråkiga strategi:

- Vi använde egna tolkar för snabb kommunikation såsom mail, sms m.m.
- Vi bokade tolk så snabbt som möjligt om någon behövde ringas upp eller ringer.
- Vi hade alltid tolkar på plats när vi hade mötesplatser utifrån de språk vi trodde skulle komma. Gärna fler än en om behov fanns. Om en deltagare talade ett annat språk än vi förberedde bokade vi tolk på telefon och kunde justera framåt.
- Inför gruppaktivitet – vi undersökte om det skulle simultantolkas eller tolkas konsekutivt.

Det individuella mötet

Utgångspunkten för Olika men likas stödsamtal har varit att deltagare ska känna sig bekräftade, lyssnade på och stärkta efter enskilda samtal. Vi har arbetat för att ha ett icke-dömande förhållningssätt och låtit personer berätta fritt om sina livssituationer.

Enskilda samtal hölls med tolk på plats på det språk och den dialekt som personen uttryckte att den kände sig mest bekväm med. I de enskilda samtalen har det varit

viktigt att, i möjligaste mån, boka samma tolk till alla besök. Detta har förbättrat samt bidragit till att skapa en trygghet för deltagaren och fått personen att känna sig bekväm i alla besök.

Utifrån de enskilda samtalen kartlade vi de olika behov deltagaren hade och började jobba utifrån det. Det ledde även till att vi kunde se var myndigheter, vården m.m. brister i kommunikation med målgruppen.

Exempel på vad vi bidragit med:

- Förklara och tolka beslut från myndigheter.
- Stötta med att skriva och överklaga beslut.
- Ringa samtal till olika myndigheter eller till vården för att boka tid.
- Ta kontakt med myndigheter för att få information om vad som gäller i personens ärende.
- Följa med deltagare till vård- och myndighetsbesök.

Detta är enbart ett urval av de olika saker som deltagare behövt stöttning med och de flesta har en komplicerad situation där flera av deras rättigheter inte uppfylls. Efter varje enskilt samtal är rutinen att alltid ta feedback från tolken för att se om det är något vi behöver tänka på inför framtida tolkningar.

Jag upptäcker ofta fel på tolkningen vid möten med till exempel Försäkringskassan när vi går igenom intervjuens protokoll. Myndigheterna måste skicka intervjuens protokoll till både klienterna och assistansföretaget eller ombud. Det är nödvändigt och viktigt att träffa personen ifråga och gå igenom hela transkriptionsintervjun tillsammans med en tolk.

Organisation som samarbetat med Olika men lika.

I mötet med deltagare har tankar om hur tid, miljö, kultur och andra omständigheter påverkat hur vi ser och pratar om funktionsnedsättningar. Exempelvis finns det diagnoser i Sverige som inte finns i andra länder vilket gör att kan bli väldigt svårt för tolken att hitta rätt ord och tolka. Detta har format hur vi ser på hur tolkanvändaren måste göra för att få fram rätt information, exempelvis förklara vad diagnoser innebär och inte anta att en diagnos kan förstås rakt av.

När vi använder ord som hemtjänst eller personlig assistans förklarar vi vad vi menar med dem, inte för deltagaren utan för tolken. Det finns begrepp som liknar varandra eller inte finns i andra språk och på det sättet säkerställer vi att tolken tolkar det vi menar. Men vi lär också tolken om de skillnader som finns mellan begrepp för vi vet inte om tolken har tillräcklig kunskap om just funktionsrättsfrågor.

Funktionsrättsorganisation berättar under ett möte med Olika men lika

---

Att tänka på inför individuella möte:

- Boka tolken 15–30 min innan för att förbereda tolken på vad vi ska prata om och vilka funktionsnedsättningar tolken och ansvariga behöver ta hänsyn till.
- Tolkanvändaren är ansvarig för att det tolkas bra, man ska reagera på om man upplever att det man säger blir mycket kortare eller mycket längre.
- Vi ansvarar för att deltagaren ska känna sig respekterad, inkluderad och trygg.
- Vi ansvarar också för att tolkarna kan utföra sitt uppdrag.
- Ett tolkat möte kan inte genomföras som ett vanligt samtal utan tolk. Vi behöver konkretisera och anpassa oss till omständigheterna så att personen kan förstå så mycket som möjligt av det vi vill förmedla, och ha möjlighet att själv uttrycka sig.

Tips till tolkanvändare i ett tolkat samtal:

- Använd korta meningar.
- Prata så tydligt som möjligt. Om begrepp används, förklara dem.
- Frågor ska vara så konkreta som möjligt. Undvik breda frågor.
- Prata en person i taget. Pratar inte samtidigt som någon pratar så tolken hinner tolka hela samtalet.
- Invänta svar efter fråga. Ingen extra fråga förrän deltagaren svarat.
- Sammanfatta det som sagts för att tydliggöra att du förstått det rätt. Genom att göra det dubbelkollar vi om deltagaren fått fram det den ville förmedla.
- Förklara allt som sker i rummet, t.ex. om det ringer eller någon kommer in.

Tolkanvändaren har ansvar för det tolkade mötet och är den som bokar tolk, både för sin egen och för klientens skull. Hen har ansvar för att bygga trygghet och tillit i mötet, för utfallet av samtalet och för det beslut som fattas. Tolkanvändaren har den formella makten, vilket ger en överordnad ställning gentemot klienten. Hen äger kunskap i sakfrågan och är hemma i rummet. Tolkanvändaren är den som ska hjälpa och den som ska fatta beslut. Därför har en återkommande fråga i vår forskning om tolkanvändares roll varit hur denna tar och behåller makten över situationen i relation till tolken.

Fioretos, I., Gustafsson, K. & Norström, E. (2020) s.111.

Uppsökande verksamhet

För att deltagare ska få reda på att projektet existerar har vi behövt jobba med uppsökande verksamhet. Det har varit viktigt att vara på plats där vi tror att våra deltagare rör sig. Därför har vi varit ute på bl.a. SFI-skolor, vuxenskolan Iris Hadar för personer med hörsel- och synnedsättning med stort fokus på svenska språket, där vi alltid simultantolkat. Vi började även ha en mötesplats på Rosengårds bibliotek, ofta i samband med Afrosweddes som redan är en aktiv förening som är välkänd i området. Vi var även i Helsingborg där vi samarbetade med organisationen Mitt speciella barn. Att vara ute med redan existerande föreningsliv var en viktig ingång för att nå människor.

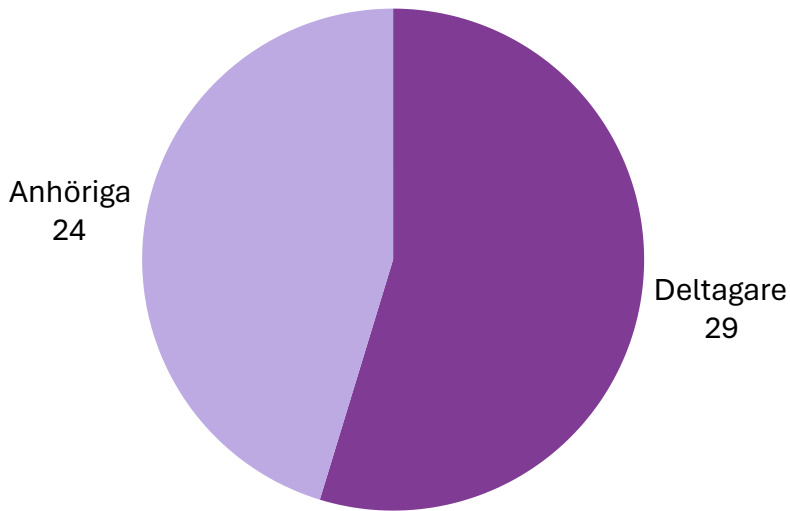

Bildbeskrivning: tre personer som står runt ett bord och pratar. På bordet finns den trådlösa utrustning som Olika men lika använt sig av vid simultantolkning.

Vilka har varit projektets deltagare?

Under ca. ett år och åtta månader då mötesplatsen har hållit öppen har vi tagit emot deltagare.

Vilka som besökt oss

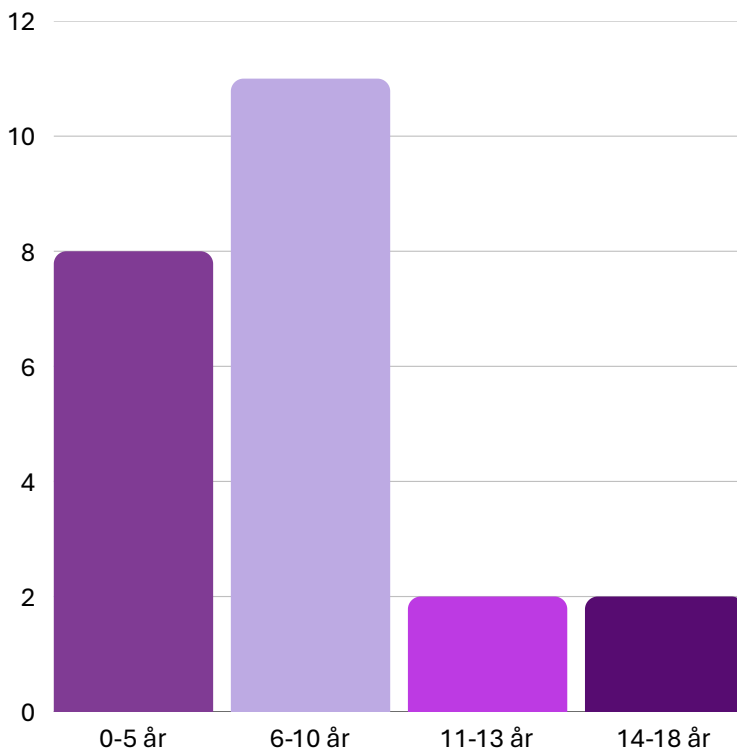
Utifrån de 24 anhöriga är det 23 av dem som har varit föräldrar till barn med olika funktionsnedsättningar.

Detta visar på att det finns en grupp av föräldrar, med barn med funktionsnedsättningar, som inte känner sig bekväma att använda det svenska språket som är i behov av stöttning.

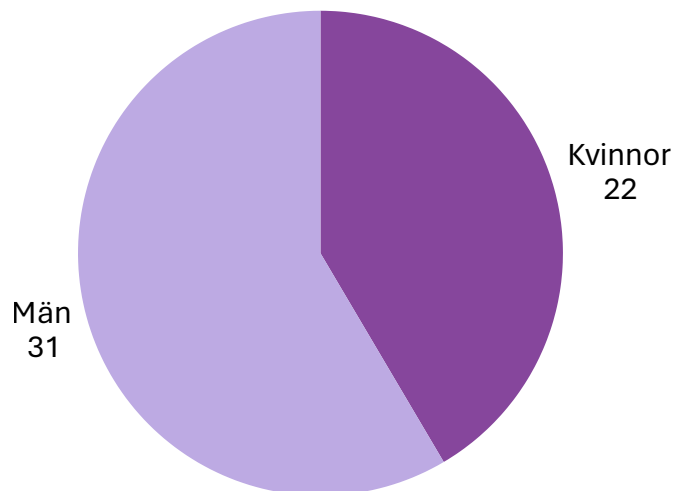
Det visar även på att denna grupp är stor och i dagsläget inte får den stöttning av samhällsinsatser som de skulle behöva och har därför sökt stöd hos oss.

23 av de anhöriga har sökt stöttning för deras barn. Det flesta av våra deltagare har varit i åldersspannet 30 till 64 år.

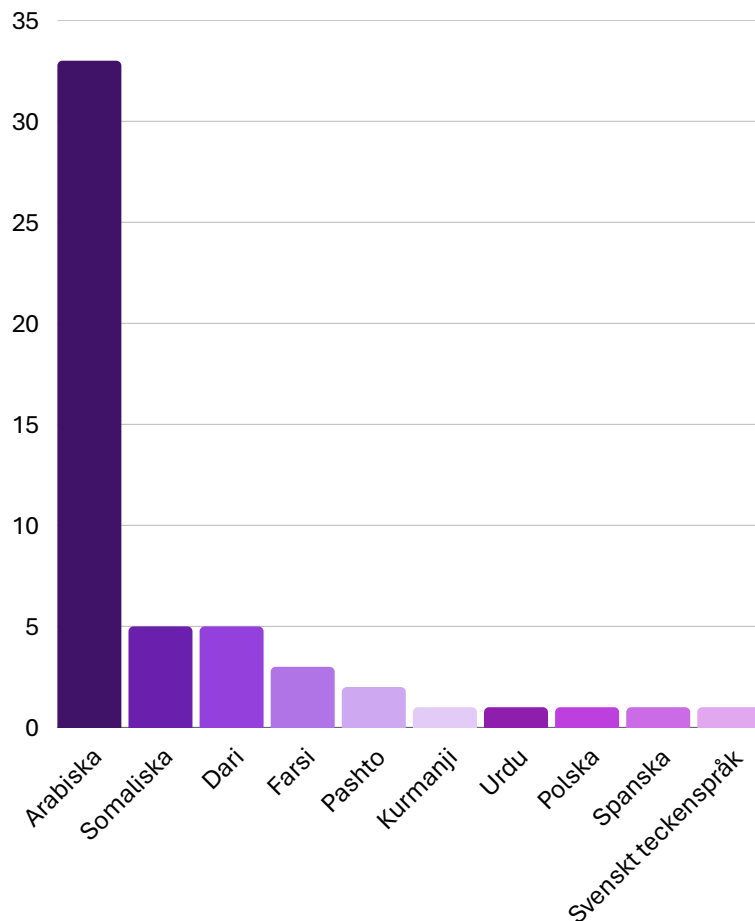
Åldersfördelning barn

Könsfördelning

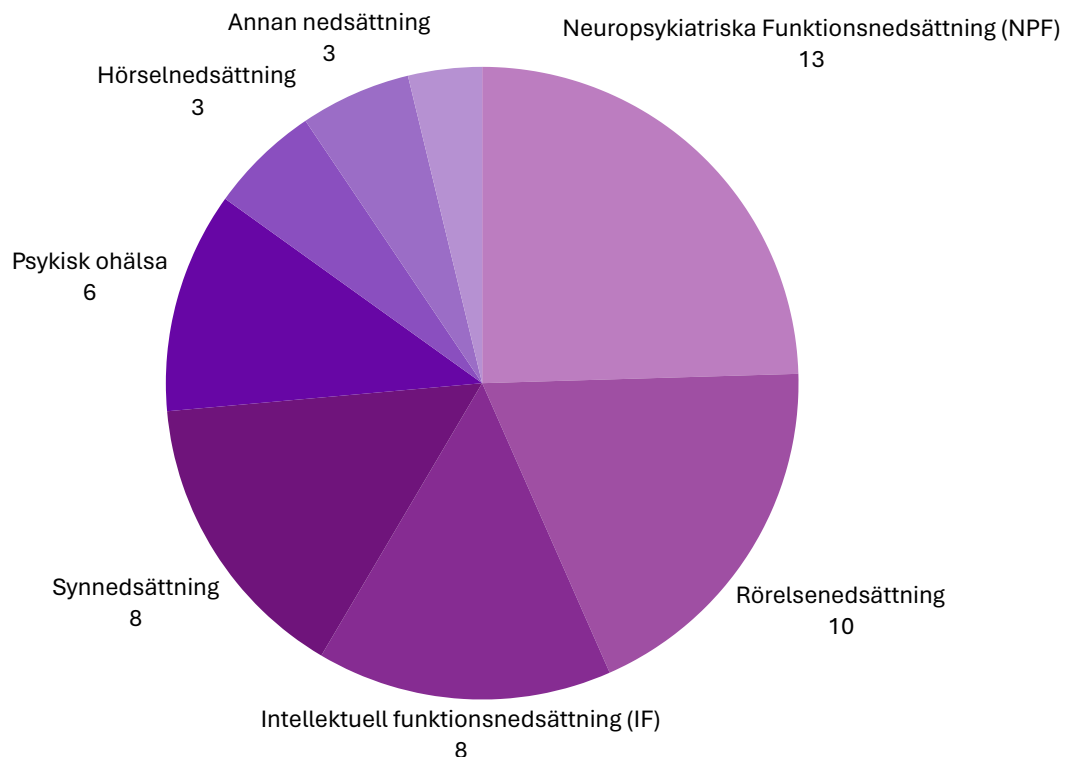

Språkfördelning deltagare

Deltagarna som har kommit i kontakt med projektet har oftast haft en funktionsnedsättning i kombination med en annan nedsättning eller andra svårigheter.

Fördelning av funktionsnedsättningar

För de flesta deltagarna, har deras ärenden varit mer omfattande än en punktinsats och vi har träffat dem flertal gånger samt varit med på olika besök och kontaktat de offentliga aktörerna som deltagarna varit i kontakt med.

Avslutande ord

Av projektets 53 deltagare är det 24 som vi bedömer har rätt till LSS utifrån deras behov och funktionsnedsättningar. Men endast två av dem har fått LSS-insatser under projektiden. Vi tror att detta till stor del beror på att många av våra deltagare behöver prioritera andra omständigheter som påverkar deras liv, före de ansöker om LSS-insatser. Men det beror också på den begränsade informationen som våra deltagare har fått gällande de insatser som finns och det bristfälliga stödet som tjänstepersoner erbjuder för att navigera systemet och välja de rätta insatserna.

Flera deltagare har uttryckt glädje samt en känsla av egenmakt efter att ha varit i kontakt med projektet. En deltagare berättar att hon upplevde att myndigheterna vaknade upp och började lyssna på henne efter att vi började följa med henne på möten. Efter flera års kontakt med sjukvården hade ingen som helst utveckling skett för deltagaren. Deltagaren hade i samband med detta varit i kontakt med Arbetsförmedlingen, där tolk inte hade bokats till det möte som handlade om hennes fortsatta planering. Därför har det varit oerhört viktigt för deltagaren att vi funnits som en trygghet och för att tillsammans jobba för att hon ska få tillgång till sina rättigheter. En annan deltagare pratade om sin funktionsnedsättning som en sjukdom i början av vår kontakt. Deltagaren blev orättvist behandlad av skolans personal och elever och vi fick kämpa tillsammans med honom för att få erkännande av hans rättigheter. Malmö mot diskriminering fick driva ärendet som ledde till skadestånd till förmån för deltagaren på grund av diskriminering. Deltagaren pratar nu stolt om sin funktionsnedsättning, beskriver hur han blev diskriminerad och kan analysera hur han blev orättvist behandlad.

Ett sista exempel vi vill lyfta fram är en deltagare som kom till oss på grund av att Migrationsverket hade avslagit hans frus ansökan om uppehållstillstånd genom familjeanknytning. Han hade träffat flera aktörer som inte kunde hjälpa honom eller inte visste hur. Detta för att det finns väldigt få organisationer som jobbar med just kombinationen av migrations- och funktionsrättsfrågor. Till och med advokatbyråer meddelade honom att chanserna att få ansökan beviljad var väldigt låga och att han dessutom skulle behöva betala en stor summa. Vi stöttade honom genom att överklaga beslutet och hjälpte honom att bevisa att undantag till försörjningskravet på grund av sin funktionsnedsättning också gäller vid ansökan om uppehållstillstånd av sin fru på grund av anknytning. Migrationsdomstolen prövade ärendet och Migrationsverket ändrade sitt beslut. Nu är frun i Sverige.

Detta är endast ett fåtal exempel över vad våra deltagare har mött, allas fall har varit unika och utöver de vi har träffat och stöttat under dessa tre år finns det extremt många fler som behöver att det ska finnas en verksamhet som kan fånga upp dem och deras behov.

Olika men lika avslutas i september 2025. Det har varit tre år av många lärdomar, roliga stunder och spännande möten. Men vi ser att det fortfarande finns mycket jobb kvar att göra.

En grundläggande fråga är alltså: Om utgångspunkten är att alla möten är flerspråkiga och att alla människor ska kunna använda det språk de är mest bekväma med – hur gör man då i praktiken? Olika men likas arbete med tolkning är ett exempel på hur man kan göra. Utformandet av hemsidan ett annat. Öppenheten för att kommunicera och ta emot meddelanden på alla slags språk och översätta det när det tas emot istället för att kräva att alla ska skicka meddelanden och kommunicera på svenska är ett tredje. Visionen om mötesplatsen, där man genom tolkstöd kan föra flerspråkiga samtal i flera led, där arabiska tolkas till somaliska som tolkas till svenska som tolkas till persiska är ett fjärde.

Gustafsson, K., Åberg, L. & Nikoalaidou, Z. (2025) s.27

Litteraturförteckning

- Fioretos, I., Gustafsson, K. & Norström, E. (2020). Tolkade möten. Tolkningens betydelse för rättssäkerhet och integration. Gustafsson, K., Åberg, L. &
- Nikoalaidou, Z. (2025) Språklig rättvisa och stöd till flerspråkiga personer med migrationserfarenheter och funktionsnedsättningar. Linnéuniversitet.
- How to Build Language Justice? Antena.

Vidare läsning

- Allen, K., Sosa, V., Isidro, A. and Bancroft, M.A. (2018). The Indigenous Interpreter: A Training Manual for Indigenous Language Interpreting. Natividad Medical Foundation.
- Bohlin, U. (2001). "I vårt land finns inte ordet handikapp" Invandrare med barn med funktionshinder berättar. Malmö Högskola.
- Center for participatory change (2018). Language justice curriculum. A resource for interpreters.
- Disable refugees welcome, Independent Living (2020). Vägar mot ömsesidig integration. En informationshandbok om mottagande, etablering och levnadsvillkor för migranter med normbrytande funktionalitet i Sverige.
- Diskriminerings Ombudsmannen (2017). Skillnader som kan utgöra risk för diskriminering? En kvalitativ studie om faktorer som påverkar socialsekreterares bedömningar och beslut inom den sociala barn- och ungdomsvården.
- Funktionsrätts Göteborg (2019). Jämlika livsvillkor för utrikes födda personer med funktionsnedsättning.
- HSO Skåne (2005). Funktionshindrade barn med invandrarbakgrund. Projektrapport.
- Inspektionen för socialförsäkringen (2016). Nekad sjukpenning för inrikes och utrikes födda.
- Johnson, A. (2002). Interpretation and translation. Power tools for sharing power in grassroots leadership development.
- Lindblom, S. (2015) Hur används specialisterna i etableringsuppdraget? -en intervjustudie med fokus på identifiering av funktionsnedsättning hos nyanlända. Karolinska Institutet.
- Myndigheten för delaktighet (2017). Personer med funktionsnedsättning i asyl- och etableringsprocessen – situationen i dag och behoven framåt.
- Region Skåne (2016). Riktlinjer för språktolkservice inom Hälso- och sjukvården.
- Region Skåne (2019). Språktolkning inom Hälso och sjukvård, en fråga om mänskliga rättigheter.
- Region Skåne Migrationsskolan Rapport (2019). Inga om men eller varför. Att främja säker och jämlik kognitiv utredning genom tolk.

- Solano, L. (2011). Man måste beställatolk. Högskola Jönköping.
- Syns invalid (2019). Skin, tooth and bones. The basis of movement is our people. 2nd edition.

Goda exempel

Vi valde ut 10 aktörer från vår kartläggning som vi tycker bäst kombinerar flerspråkighet och tillgänglighet i sin verksamheter. De är exempel vi vill lyfta som man kan lära sig av. Listan är sammanställd utan inbördes rangordning:

- **Disabled Refugees Welcome (DRW)**, arvsfondsprojekt Rätten till arbete: projektet drivs med och för personer med någon funktionsnedsättning, där stöd på flera språk erbjuds.
- **Frälsningsarmén Malmö** har flerspråkig personal, till och med kyrkans gudstjänster skapas flerspråkigt. Erbjuder stöd till personer med någon funktionsnedsättning, särskilt synnedsatta.
- **IOGT-NTO projektet Föräldrar tillsammans 2.0** erbjuder stöd till en grupp av somalisktalande familjer som har barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF).
- **IRIS Hadar Malmö** erbjuder SFI och TFI kurser till hörsel- och/eller synskadade nyanlända personer.
- **Järva autismnätverk** består av Autism och Aspergerföreningen i Stockholms län, Rinkeby- Kista stadsdelsförvaltning, Somaliska Autism och Aspergerföreningen och Studieförbundet. Flerspråkigt stöd erbjuds.
- **Malmö mot diskriminering, arvsfondsprojekt Rätt på riktigt** skapade en hemsida med information om elevernas rättigheter till anpassad skola som vänder sig till elever och vårdnadshavare. Hemsidan är flerspråkig.
- **Mitt speciella barn** driver ett arvsfondsprojekt tillsammans med DHS. Projektet "Mitt speciella barn" riktar sig till familjer med barn med NPF som har svårt att få tillgång till information om olika stödinsatser. Metoden och materialet kommer vara flerspråkigt.
- **Multikulturella i mötet, projektet TAKK för språket** skapade flerspråkiga hjälpmedel för att stötta familjer med barn med intellektuella funktionsnedsättningar i sin kommunikation.
- **Nationell Samverkan Psykisk Hälsa Skåne** skapade flerspråkiga återhämtningsguider för personer med psykisk ohälsa i samarbete med Region Skåne.
- **Newcomers with disabilities** organisationen drivs med och för personer med någon funktionsnedsättning och erbjuder flerspråkigt stöd.